

Vytěsnění anonymního akcionáře

Josef Kotásek*

Jedna z posledních novel obchodního zákoníku zákon č. 216/2005 Sb. zavedla do českého právního řádu mimo jiné také tzv. pravý squeeze-out (právo výkupu účastnických cenných papírů)¹. Jde o institut známý i z jiných vyspělých států². Oproti postupu, jenž je upraven v rámci podnikových kombinací v § 220p obchodního zákoníku (zrušení společnosti s převodem jmění na akcionáře), vytěsnění předpokládá zachování akciové společnosti. Ke změně dochází „pouze“ na

straně akcionářů; podstatou je vynucené přeskupení společenské struktury společnosti.

Akcionář, který disponuje zákonem předpokládaným dominantním podílem (tzv. hlavní akcionář³), vytěsňuje minoritní akcionáře ze společnosti, a to i proti resp. zcela bez ohledu na jejich vůli a hospodářské zájmy. V českém právu to představuje zásadní změnu paradigmatu; bylo prolomeno dosavadní pojetí, podle něhož je vyloučení společníka až krajní sank-

* JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

¹ V praxi se pro něj používají buď anglické pojmy „squeeze-out“, resp. „freeze-out“, nebo české výrazy vytlačení, vytěsnění či vymačkání. Za nevhodnější z uvedených popularizačních pojmů považují elegantní termín „vytěsnění“.

² Srov. HAVEL, B. Squeeze-out. Protiústavní nebo legitimní nástroj změny vlastnické struktury akciové společnosti? Právní rozhledy č. 21/2004, s. 773–778.

³ Hlavním akcionářem je osoba, která vlastní ve společnosti účastnické cenné papíry, a) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % jejího základního kapitálu, nebo b) které nahrazují účastnické cenné papíry, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, anebo c) s nimiž je spojen alespoň 90 % podíl na hlasovacích právech ve společnosti.

⁴ Srov. § 113 odst. 4, § 149, § 214 ObchZ.

ci v reakci na jeho nečinnost či porušení povinností⁴. Právo výkupu může být uplatněno u všech akciových společností bez ohledu na chování společníka.

Pro zavedení nové úpravy se uvádí celá řada důvodů: snížení transakčních nákladů dané nutností respektovat řadu předpisů o ochraně akcionářské minority; nežádoucí přítomnost neznámých akcionářů; uznání toho, že zájmy akcionářů se stejně redukuje na majetkové složky investice; odstranění konkurenčních nevýhod oproti jiným řádům v rámci EU; snaha vyvážit povinnou nabídku převzetí a zabránit zneužívání minoritní účasti pod falešným praporem ochrany akciové minority; odstranění bídného dědictví nezdařené kuponové privatizace či (zcela pragmaticky) prostá objednávka vlivných hospodářských skupin, kterým zavedení nového institutu umožnilo realizovat své zájmy.

Nová právní úprava vyvolala a stále vyvolává řadu nejasností, technického i právně-politického rázu. Část z těch technických odstranila rychlá novela⁵ (další se ostatně připravuje v rámci novely zaměřené na transpozici směrnice o nabídkách převzetí). Ústavněprávní výhrady budou vbrzku předmětem posouzení Ústavního soudu⁶. Tento krátký příspěvek má ale menší ambice: cílem je rozebrat spory z pohledu „jednoduchého práva“. Konkrétně se zaměřím na nejasnosti, které se objevují u nuceného výkupu akcií u společností s anonymními, popř. nekooperujícími minoritními akcionáři.

ANONYMITA AKCIONÁŘE V ČESKÉM PRÁVU

Problémy s anonymními akcionáři budou řešit zejména ty společnosti, které emitovaly akcie na majitele. S ohledem na racionální apatii malých akcionářů a také „demoralizující“ způsob, jakým byly akcie získány v rámci kuponové privatizace, nejsou neobvyklé případy, kdy se akcionář ke své společnosti vůbec nehlásí a nereaguje proto ani na své vytěsnění. Anonymita akcionáře je v zásadě výsledkem jeho svobodného rozhodnutí a nemůže být ze strany společnosti nijak sankcionována.

U většiny akciových společností existuje jisté procento „nezvěstných“ akcionářů. Pro tento vcelku přiro-

zený a obvyklý jev jistě mohou být i další důvody: příslušné účastnické cenné papíry mohly být např. ztraceny bez toho, že by vlastník považoval za nutné oznámit to společnosti (a následně žádat jejich umoření). Mohlo jít ale také o cenné papíry, které byly zničeny např. při povodních a vlastník se k jejich ztrátě opět postavil pasivně; neobtěžuje se jejich umořením a listiny mu nijak nechybí. V rámci procesu vytěsnění k tomu přistupuje i ta – ovšem málo pravděpodobná – možnost, že vlastník cenné papíry nepředal a ponechal si je jako památku či sběratelský artefakt. Mohl také odmítnout cenné papíry vydat z jakéhosi iracionálního „trucu“ vůči společnosti, kterou musel proti své vůli opustit. Nebo si je ponechal v naději, že celé vytěsnění a přechod akcií budou následně prohlášeny za neplatné.

Nové řešení obsažené v § 183i an. ObchZ předpokládá změnu na straně akcionářů na základě přechodu účastnických cenných papírů na hlavního akcionáře. Jde o zvláštní způsob úplné koncentrace vlastnictví dosahovaný přechodem vlastnického práva k účastnickým cenným papírům menšinových akcionářů společnosti na hlavního akcionáře ex lege⁷ (srov. § 1831 odst. 3). O vytěsnění, tj. o přechodu akcií minority na hlavního akcionáře, rozhoduje valná hromada. K samotnému přechodu ovšem dochází až později: uplynutím jednoho měsíce ode dne, kdy byl v obchodním věstníku zveřejněn zápis usnesení valné hromady do obchodního rejstříku (§ 1831 odst. 3 ObchZ).

Vytěsnění vlastníci listinných účastnických cenných papírů pak mají do dalších třiceti dnů odevzdat cenné papíry společnosti. K předání (tedy již cizích) cenných papírů jsou bývalí akcionáři motivováni tím, že až do splnění této povinnosti nemají právo na výplatu protiplnění, jež jim náleží po vytěsnění v souladu s ust. § 183m ObchZ. „Vrácené“⁸ účastnické cenné papíry poté společnost bez zbytečného odkladu vydá hlavnímu akcionáři. Tolik ideální případ.

Jak ale postupovat v situaci, kdy akcionář akcie nepředá? Jakým způsobem má postupovat společnost, aby umožnila hlavnímu akcionáři disponovat se svými cennými papíry? Podléhá právo na výplatu obecným pravidlům o promlčení pohledávky nebo je nějak modifikováno skutečností, že jde o ekvivalent za odnětí vlastnického práva? Kdy potom vzniká právo na výplatu a jak má společnost postupovat, aby

⁵ Novela obchodního zákoníku provedená zák. č. 377/2005 Sb. s účinností od 29. září 2005. Nová právní úprava mj. zavedla povinnost vyplácet protiplnění prostřednictvím obchodníka s cennými papíry nebo banky.

⁶ K ústavnosti nového institutu srov. ŠKOP, M. Některé ústavněprávní rysy úpravy vytlačení menšinových akcionářů. Právní rozhledy, 2005, č. 24, s. 883an. Obecně k potížím s ochranou „slabší“ strany také POLČÁK, R. Aequum et bonum: Nic pro čtenáře zákonů. In Princip rovnosti a princip ochrany slabšího. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. str. 76 an. Z posledních příspěvků viz HAVEL, B. Vyvlastnění, vytlačení akcionářů a ústavnost. Právní rozhledy, 2006, č. 6, s. 215an.

⁷ Opačně (a dodejme, že nesprávně) tak konstatovalo MF ČR ve svém stanovisku z 2. 8. 2005 – srov. blíže DOLEŽIL, T. HAVEL, B. A zase ten squeeze-out. Úvahy nad interpretací § 183i a násl. ObchZ, Právní Rozhledy, 17/2006, str. 636.

⁸ Obchodní zákoník užil termínu „vrácené účastnické cenné papíry“. Tento pojem zde ovšem není namístě. Akcionář totiž akcie nevrací, vrátit lze někomu pouze to, co mu dříve patřilo. Akciová společnost nikdy nebyla vlastníkem akcií, ty se staly cenným papírem až okamžikem emise, tj. v rukou prvního akcionáře (§ 5 CenP).

hlavnímu akcionáři umožnila výkon vlastnických práv k akciím? Je třeba složit hodnotu protiplnění určeného neznámým akcionářům do soudní úschovy tak, jak to předpokládá v obdobných situacích ust. § 214 odst. 4 ObchZ?

POSTUP SPOLEČNOSTI PŘI NEPŘEDÁNÍ AKCIÍ

Jak vyplývá z předchozího výkladu, má po přechodu vlastnického práva k cenným papírům bývalý akcionář tyto papíry v dočasné detenci. Jeho akcie samozřejmě neztratily kvalitu cenného papíru, změnilo pouze svého vlastníka. Postavení bývalého akcionáře se mění v pozici detentora, jenž nesmí (a nemůže) využívat práva s akcií spojená, kterému však na druhou stranu „přirostlo“ právo na výplatu protiplnění. Chtěl-li by toto právo převést na třetí osobu, musí ho cedovat, a současně předá⁹ akcii v detenci jiné osobě. Zde ovšem nejde o převod akcie, převádí se relativní právo¹⁰ na protiplnění, nikoliv právo vlastnické.

Účastnické cenné papíry vytěsněných akcionářů se do rukou hlavního akcionáře dostávají zprostředkovatelsky ve dvou etapách. Bývalí menšinoví akcionáři jsou povinni příslušné cenné papíry odevzdat společnosti a ta je poté předává hlavnímu akcionáři. Zákon tedy nepředpokládá přímý kontakt mezi hlavním akcionářem a vytěsněnou minoritou.

Pasivní nebo nespolupracující akcionář může být k vydání svých papírů teoreticky donucen vindikační žalobou podanou společností¹¹, tato cesta je však z povahy věci neschůdná v případech anonymních akcionářů.

Východisko z obtíží přináší ust. § 1831 odst. 6 ObchZ. Nepředložením účastnických cenných papírů ani v případné dodatečné lhůtě (jež nesmí být kratší než 14 dnů) je totiž společnost oprávněna prohlásit nepředané cenné papíry za neplatné. Úprava zde přímo odkazuje na postup upravený v § 214 odst. 1 až 3 ObchZ. Citované ustanovení řeší prodloužení akcionáře s předložením akcií nebo zatímčných listů stahovaných z oběhu za účelem jejich výměny, vyznačení nové jmenovité hodnoty nebo zničení anebo při změně podoby.

Představenstvo vyzve akcionáře způsobem urče-

ným pro svolání valné hromady k předložení cenných papírů v dodatečně přiměřené lhůtě s varováním, že jinak budou tyto cenné papíry prohlášeny za neplatné (tato výzva se také zveřejňuje v obchodním věstníku). Pokud akcionář nevyhoví ani této výzvě, prohlásí představenstvo cenné papíry za neplatné a tuto skutečnost opět oznamuje akcionářům a znovu ji zveřejňuje v obchodním věstníku.

Za účastnické cenné papíry, které byly tímto postupem prohlášeny neplatné, vydá představenstvo¹² společnosti bez zbytečného odkladu hlavnímu akcionáři nové cenné papíry. Ty mají svou formou, podobou a jmenovitou hodnotou odpovídat původním efektům. Hlavní akcionář tedy získá své účastnické papíry vždy: buď ty historické, které dříve vlastnil minoritní akcionář, anebo novotou vonící listiny, které mu společnost vydala jako náhradu za ty neodevzdané.

Zcela jiná bude situace u vytěsněného (tedy bývalého) akcionáře. Dojde-li k prohlášení akcií za neplatné, pak listiny, které bývalý akcionář drží v rukou, již nejsou akciemi, cennými papíry, ale v zásadě bezcenným kusem papíru s maximálně důkazní hodnotou. Hlavní akcionář je akcionářem bez ohledu na to, zda má akcie v rukou; akcie je deklaratorní cenný papír a práva společníka vůči společnosti nejsou nutně vázána na dispozici s akcií¹³.

Bývalý akcionář své právo na protiplnění může dokázat jakkoliv, tedy i předložením neplatné akcie. Pokud bude chtít bývalý akcionář svou akcii převést jako cenný papír, bude jeho snaha bez významu. Učinit tak nemůže, převedl pouze kus potisknutého papíru, který neztělesňuje práva akcionáře a může mít maximálně sběratelskou hodnotu.

K POVAZE PRÁVA NA PROTIPLNĚNÍ A K JEHO PROMLČENÍ V PŘÍPADĚ, ŽE VYTĚSNĚNÝ AKCIONÁŘ NEODEVZDAL ÚČASTNICKÉ CENNÉ PAPIRY

Vlastnické právo vytěsněného akcionáře k účastnickým cenným papírům zaniká přesně určeným okamžikem ze zákona a je nahrazeno právem na protiplnění. Jelikož jde o vztah mezi konkrétně určenými subjekty, jde o právo relativní¹⁴. Právo na výplatu plnění

⁹ To proto, aby si zajistil řádnou splatnost majetkového práva na vypořádání.

¹⁰ K tomu viz dále.

¹¹ To se ovšem může jevit vzhledem k možnému náhradnímu řešení (§ 1831 odst. 6 ObchZ) jako zbytečně zdlouhavý postup s nejistým výsledkem.

¹² Zde není zcela srozumitelné, proč má vrácené účastnické cenné papíry předávat hlavnímu akcionáři „společnost“, zatímco surogát v podobě nových cenných papírů vydává již jen „představenstvo“. V obou případech jde o povinnost společnosti a náležitosti akcie dostatečně naznačují aktivitu představenstva.

¹³ KOTÁSEK, J. POKORNÁ, J. RABAN, P. Kurs obchodního práva. Právo cenných papírů. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 279.

¹⁴ V německém právu (které bylo inspirací tvůrcům naší aktuální úpravy vytěsnění akcionářů) se setkáme s jiným řešením. Die § 327e odst. 3 německého AktG se protiplnění vyplácí oproti vydání akcií. Po vytěsnění akcie až do svého předání svému novému majiteli (tj. hlavnímu akcionáři), ztělesňují pouze právo na protiplnění (BÜLOW, v. CH. KÖLLNER Kommentar zum WpÜG. Köln: Carl Heymanns Verlag KG, 2003, s. 1495). Vytěsněný akcionář sice ztrácí svá práva společníka, a to podobně jako u nás, nikoliv ale vlastnictví akcií. Ty ze zákona degradují do jakési poukázky na protiplnění. Po svém předání však v rukou hlavního akcionáře opět „obživnou“: znovu ztělesňují práva akcionáře (srov. KÖNIG, J. Kraftlosenerklärung nicht eingereichter Aktien von Minderhe-

vyplývající z § 183m ObchZ je subjektivním právem určité osoby vůči jiné určité osobě, když mu odpovídá subjektivní povinnost určité osoby plnit. Není tedy vlastnickým právem bývalého akcionáře a není ani jeho transformací v jiné absolutní právo. Obdobně je ostatně i právo na spravedlivou náhradu při vyvlastnění právem existujícím *inter partes*, tedy právem relativním.

Právo na výplatu protiplnění pak jako každé jiné relativní právo podléhá promlčení. Obchodní zákoník v tomto směru nemá zvláštní úpravu a použije se tedy obecná úprava promlčení obsažená v § 387 an. Právo oprávněného se tak promlčí ve lhůtě čtyř let ode dne, kdy mělo být povinným splněno¹⁵. Start běhu promlčecí doby je vázán na splatnost pohledávky z protiplnění, a tak je podle zákona závislý na „dokonání“ přechodu vlastnického práva – tedy podle podoby příslušných akcií na předávání akcií společnosti, resp. zápisu nového vlastníka do registru centrálního depozitáře (případné prohlášení akcií za neplatné je řešeno dále).

Povinnost hlavního akcionáře se stává splatnou podle § 183m odst. 2 ObchZ, tj. po zápisu vlastnického práva na majetkovém účtu centrálního depozitáře či předání cenných papírů společnosti a povinný má povinnost výplaty bez zbytečného odkladu.

Zákon předpokládá, že pohledávka (bývalého) menšinového akcionáře z protiplnění existuje od účinnosti přechodu vlastnického práva k akciím na hlavního akcionáře, avšak v nárok se mění až svou splatností – ta je vázána na předání akcií, resp. jejich registraci v evidenci. Je tedy zřejmé, že pokud je bývalý akcionář v prodlení s předáním listinných akcií, nemůže se jeho pohledávka promlčovat.

Je však otázkou, jaký je následek prohlášení cenných papírů za neplatné podle § 214 odst. 1 až 3 ObchZ. V úvahu přichází dvě řešení: buď bývalý akcionář vlastní nečinností přichází o možnost domáhat se protiplnění (a pohledávka se nestává splatnou a v případě trvající nečinnosti akcionáře nikdy splatná nebude), anebo určíme splatnost pohledávky vytěsněného akcionáře ze zákona. Za správnou považují druhou možnost, a to na základě účelového výkladu. Bývalý ak-

cionář skutečně může svou vůlí (předložením cenných papírů) ovlivnit splatnost své pohledávky, ta je v zásadě postavena v jeho prospěch¹⁶. Nemůže tak ovšem činit bez časového limitu.

Pokud vytěsněný akcionář nepostupuje zákonem předpokládaným způsobem a nepředá cenné papíry, dojde k jejich prohlášení za neplatné. Tím je podle mého názoru stanoven náhradní okamžik splatnosti. „Vytěsněné“ účastnické cenné papíry pak již samozřejmě nebude nutno předkládat (prodlení akcionáře již nehraje žádnou roli) a další postup společnosti je pak ve vztahu k již neplatným akciím řešen v § 1831 odst. 7 ObchZ¹⁷. Hlavní akcionář je od tohoto dne povinen bývalému akcionáři poskytnout protiplnění a počíná běžet promlčecí doba. Prohlášení příslušných účastnických cenných papírů za neplatné lze podle mého názoru považovat za (vynucený) ekvivalent jejich předání minoritním akcionářem.

OBTÍŽE SE SOLUČNÍ ÚSCHOVOU

Tím se dostáváme k nedořešené oblasti nové právní úpravy, která přímo souvisí s uplatněním práva výkupu u společnosti s anonymními či nekooperujícími akcionáři – k případné soluční úschově protiplnění. Jak jsem dovedl výše, právo na protiplnění se promlčuje v obecné čtyřleté promlčecí lhůtě a pokud věřitel (bývalý akcionář) nekoná, začíná promlčecí lhůta běžet ode dne prohlášení nepředaných cenných papírů za neplatné. Hlavní akcionář přitom nemá povinnost plnit do soudní úschovy¹⁸. Nic mu v tom ale nebrání, platí zásada dobrovolného solučního plnění. Po uplynutí promlčecí doby pak zaniká vymahatelnost pohledávky a hlavní akcionář si může prostředky určené k plnění protiplnění „ponechat“¹⁹ s tím, že v případném sporu se může úspěšně bránit námitkou započtení. Následné splnění jeho dluhu samozřejmě je možné; dluh existuje i nadále ve formě naturální obligace. Tento závěr ovšem není uspokojivý.

Jak již bylo uvedeno, obchodní zákoník upravuje v § 214 postup, jímž může společnost reagovat na pasivitu svého akcionáře při předání akcií k výměně či

itsaktionären nach einem Squeeze-out. Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, č. 16/2006, str. 606an.). Nepředané akcie lze pak podle mínění části odborné literatury umoit teprve až po výplatě protiplnění (srov. GRZIMEK, P. in GEIBEL, S. SÜSSMAN, R. Wertpapierwerbes- und Übernahmegesetz. Kommentar. Mnichov: C. H. Beck, 2002, s. 734; který však uvádí i opačná mínění v odborné literatuře, podle kterých umoiení není vůbec možné z důvodů nesplnění podmínek umoiení uvedených v § 73 AktG, když absentuje tzv. Unrichtigkeit cenného papíru). Pokud připustíme možnost umoiení, můžeme konstatovat, že hlavní akcionář je fakticky donucen k soluční úschově (opačné řešení koncipuje tvůrce našeho obchodního zákoníku, což je předmětem kritiky v závěru příspěvku).

¹⁵ Shodně DOLEŽIL, T., HAVEL, B. A zase ten squeeze-out. Úvahy nad interpretací § 183i a násl. ObchZ, Právní Rozhledy, č. 17/2006, str. 637.

¹⁶ Srov. § 1831 odst. 5 a § 183m odst. 2 ObchZ.

¹⁷ Cit. ustanovení zní takto: „Vrácené účastnické cenné papíry předá společnost hlavnímu akcionáři bez zbytečného odkladu. Za účastnické cenné papíry prohlášené za neplatné vydá představenstvo společnosti bez zbytečného odkladu hlavnímu akcionáři nové účastnické cenné papíry stejné formy, podoby, druhu a jmenovité hodnoty“.

¹⁸ Ust. § 214 odst. 4 ObchZ se vůli zákonodárce nepoužije (k tomu viz poslední část příspěvku).

¹⁹ Vzhledem k tomu, že výplatu protiplnění provádí banka nebo obchodník s cennými papíry, bude tedy až do konce běhu promlčecí lhůty nutné, aby příslušné finanční prostředky zůstaly u nich deponovány.

změně nějakého údaje (je např. třeba vyznačit novou jmenovitou hodnotu). Společnost může akcie, o jejichž předložení marně usiluje, prohlásit za neplatné. Podle § 214 odst. 4 ObchZ pak ty akcie nebo zatímní listy, které si akcionář nepřevzal ani v přiměřené dodatečné lhůtě, představenstvo prodá prostřednictvím obchodníka s cennými papíry²⁰. Výtěžek z prodeje se po započtení nákladů vzniklých v souvislosti s prohlášením akcií za neplatné a jejich prodejem vyplátí bez zbytečného odkladu příslušnému (již bývalému) akcionáři.

Pokud to nebude možné (což je právě případ, kdy je akcionář anonymní), společnost výnos z prodeje uloží do úřední úschovy (srov. § 214 odst. 4 in fine). Společnost má tak na výběr ze dvou alternativ – je buď plátcem výnosu, nebo jeho složitelem do úřední úschovy, jiná možnost neexistuje. Vynucená soluční úschova brání jistému morálnímu hazardu ve snaze stáhnout akcie z oběhu; společnost nemá mít důvod postupovat laxně a nesvědomitě. Za § 214 odst. 4 ObchZ stojí myšlenka, že společnost by neměla mít možnost obohatit se na úkor svých pasivních akcionářů.

Prohlášení akcií za neplatné má být mechanismem, který řeší pouze problém nejednoznačného (protože pasivního) vlastníka akcií, jenž i v přiměřené lhůtě odmítá předat akcie či zatímní listy (čímž prodlužuje nežádoucí stav, kdy obsah akcie či zatímního listu

neodpovídá právu). Nemá však být postupem, jak získat výnos z akcií pasivního akcionáře tím, že by se jeho právo promlčelo. Právě to zajišťuje nucená úřední úschova²¹ (propadající po určité době ve prospěch státu), která je jedinou možnou alternativou výplaty výnosu. Vinou zkráceného odkazu na ust. § 214²² (aplikovat se mají pouze první tři odstavce a nikoliv ustanovení o úřední úschově) ovšem tento postup nebude nutný u nuceného výkupu. Složení do úřední úschovy zde není – v případě, že nelze zjistit akcionáře – povinné.

Pro takový rozpor se těžko hledají věcné důvody. Povinnou soluční úschovu bychom naopak spíše očekávali u práva výkupu, jehož realizace znamená pro akcionáře nedobrovolné ukončení účasti ve společnosti. Paradoxně tam, kde akcionář nepředá akcie k překolkování z důvodů obstrukcí či vlastní pohodlnosti, bude chráněn²³ povinnou soluční úschovou.

Řešení je nabíledni: povinnost složit protiplnění (které nelze vyplatit z důvodů anonymity akcionáře) do úřední úschovy by měla platit i v případě vytěsnění. De lege ferenda je proto třeba uvažovat o doplnění § 183i odst. 6 nebo § 183m ObchZ v tom smyslu, že nebude-li možno protiplnění vyplatit pro nesoučinnost akcionáře, budou příslušné prostředky složeny do úřední úschovy²⁴.

²⁰ Způsob prodeje (regulovaný trh nebo veřejná dražba) se pak liší podle toho, zda jde o kótované akcie či ne.

²¹ Podle § 185g OSŘ uplyne-li lhůta tří let od právní moci usnesení o přijetí do úschovy, popřípadě od dne, kdy předmět úschovy měl být podle návrhu složitelem vydán, rozhodne soud, že předmět úschovy připadne státu, jestliže se o něj nikdo nepřihlásí do dalších tří let ode dne vyhlášení tohoto usnesení (uplynutím této lhůty připadne předmět soluční úschovy státu přímo ze zákona a bez nutnosti vydávat dalšího usnesení). Důsledkem případnutí předmětu úschovy státu je pak zánik práv účastníků řízení i jiných osob k předmětu úschovy.

²² Srov. § 183i odst. 6 ObchZ.

²³ Ať již přímo (na vyzvednutí úschovy má bývalý akcionář nejméně šest let, srov. § 185g OSŘ) nebo nepřímou (tím, že společnost nemůže těžit z faktu, že akcionář nepředal své akcie či zatímní listy, nevzniká žádný prostor pro morální hazard).

²⁴ Současně by pak bylo nutno vyřešit otázku, kdo by byl složitelem protiplnění, když podle § 183i odst. 6 ObchZ má být výplata prováděna vždy bankou nebo obchodníkem s cennými papíry.